

บทที่ 3

สังคม วัฒนธรรม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอยู่อาศัย

3.1 สภาพสังคมและวัฒนธรรมการอยู่อาศัย

- สำหรับสถาปนิก ที่อยู่อาศัย มีความชัดเจนที่รู้กันทันทีว่า คือ อาคารสถานที่ประเภท บ้าน ที่บุคคล และครอบครัวใช้เป็นที่พัก
- บ้าน อาจไม่ใช่อาคารถาวรก็ได้ หากลักษณะการทำมาหาเลี้ยงชีพ ไม่เรียกร้องต้องการสถานที่ถาวร เช่น ชนเผ่าเลี้ยงสัตว์ตามทุ่งราบที่ร่อนเร่ในประวัติศาสตร์ หรือคนยิปซีในยุโรปปัจจุบัน หรือพ่อค้าแม่ค้าเร่ตามตลาดนัดในต่างจังหวัดของไทย
- บ้านเป็นปัจจัยการดำรงชีวิต ทั้งในส่วนที่เป็นที่ทำงาน และการพักผ่อนหลับนอน เป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ได้ทั้งในยามตื่นและให้ความปลอดภัยในยามหลับ
- กระต๊อบ กระตูป ตูบ กระต่อม ขน้า เลียง นา ทับ คือ เรือนขนาดเล็ก ปลูกสร้างอย่างง่าย ๆ ซึ่งชาวไร่ ชาวนา ใช้อยู่ชั่วคราวเพื่อเฝ้าพืชผล
- สลัม คือ ชุมชนแออัด ประกอบด้วยเรือนหลายๆหลังที่ปลูกสร้างอย่างง่าย ๆ และมักขาดสัญลักษณ์ที่ดี ผู้อยู่อาศัยโดยมากมีรายได้น้อย และไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เรือนตั้งอยู่

3.2 การพัฒนาการเลือกตั้งที่พักอาศัย

3.2.1 การตั้งหลักแหล่งที่พักอาศัยในอดีต

ลักษณะที่ 1 การขยายตัวตามการคมนาคม

หมู่บ้านริมน้ำ (River Linear Village)

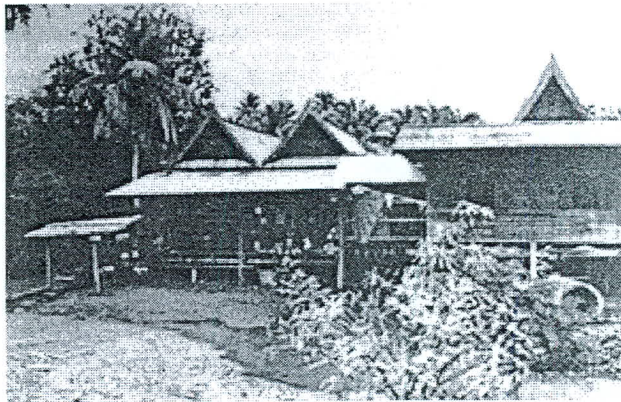

ภาพที่ 3.1 แสดงลักษณะบ้านริมน้ำ

สภาพของหมู่บ้านทั่วไป เกิดการรวมตัวขึ้นตามสภาพภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นปัจจัยในการประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่ คนไทยเรานิยมอาชีพเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ซึ่งต้องอาศัยน้ำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญโดยตรง รวมทั้งต้องใช้น้ำสำหรับบริโภค และเป็นทางคมนาคม ซึ่งการคมนาคมสมัยนั้นการเดินทางทางน้ำ จะสะดวกกว่าทางบก ทำให้เกิดหมู่บ้านตามริมคลอง เรียกว่าหมู่บ้านริมน้ำ(River Linear Village) คือมีหมู่บ้าน ร้านค้า ปลูกเรียงรายไปตามแม่น้ำหรือใกล้ทะเล เมื่อมีหมู่บ้านเกิดขึ้น สิ่งจำเป็นอย่างอื่นๆ ก็เกิดตามมาได้แก่ตลาดและวัด ซึ่งมีตลาดเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้า และมีวัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน ทั้งมีอิทธิพลที่จะเป็นตัวประสานยึดเหนี่ยวในหมู่บ้านดำรงอยู่ได้เป็นกลุ่มก้อน

หมู่บ้านริมทาง (Road Linear Village)

สมัยก่อนใช้เกวียนเป็นยานพาหนะทางบก ใช้สัตว์เป็นตัวลากจูง หรือขับขี่ ระยะทางจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งไกลเกินกำลังสัตว์ จำเป็นต้องพักแรมกลางทาง ในช่วงแรกชาวบ้าน ชาวป่าที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณนั้นเริ่มปลูกเพิงขายอาหารและสิ่งของเครื่องใช้แก่ผู้ที่ผ่านไปมา กิจการค้าเจริญดีขึ้น ชาวบ้านจึงมาปลูกเพิงขายของมากขึ้น การขยายตัวออกไปตามยาวขนานสองข้างทาง ช่วงต่อมา เมื่ออยู่ไปเนิ่นเกิดความเคยชินจึงได้คิดปลูกเป็นเรือนถาวรขึ้น จนกลายเป็นหมู่บ้านในที่สุด ด้านหลังของหมู่บ้านจะเป็นสวนไร่นา

ภาพที่ 3.2 แสดงลักษณะบ้านริมทาง

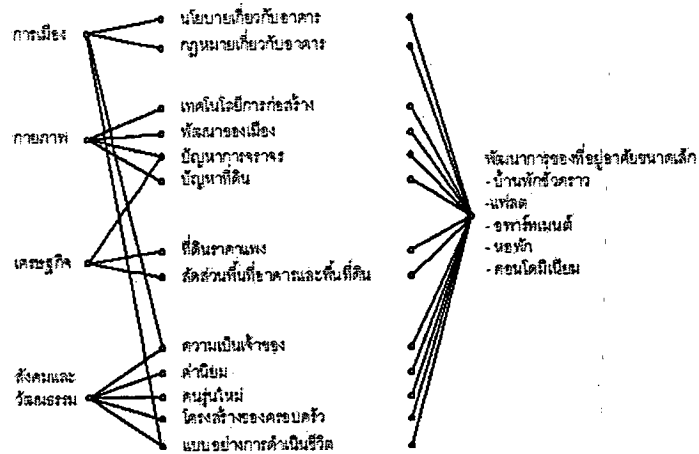
ลักษณะที่ 2 การขยายตัวตามพื้นที่ราบสูง

การเกิดหมู่บ้านตามที่ราบสูงน้ำท่วมไม่ถึง ซึ่งเป็นการอยู่กันเป็นกลุ่มและแยกกันออกไปทำนา ซึ่งในหมู่บ้านจะมีสระน้ำ หรือบึงขนาดใหญ่เพื่อไว้ใช้ หมู่บ้านลักษณะนี้เรียกว่า Cluster Village

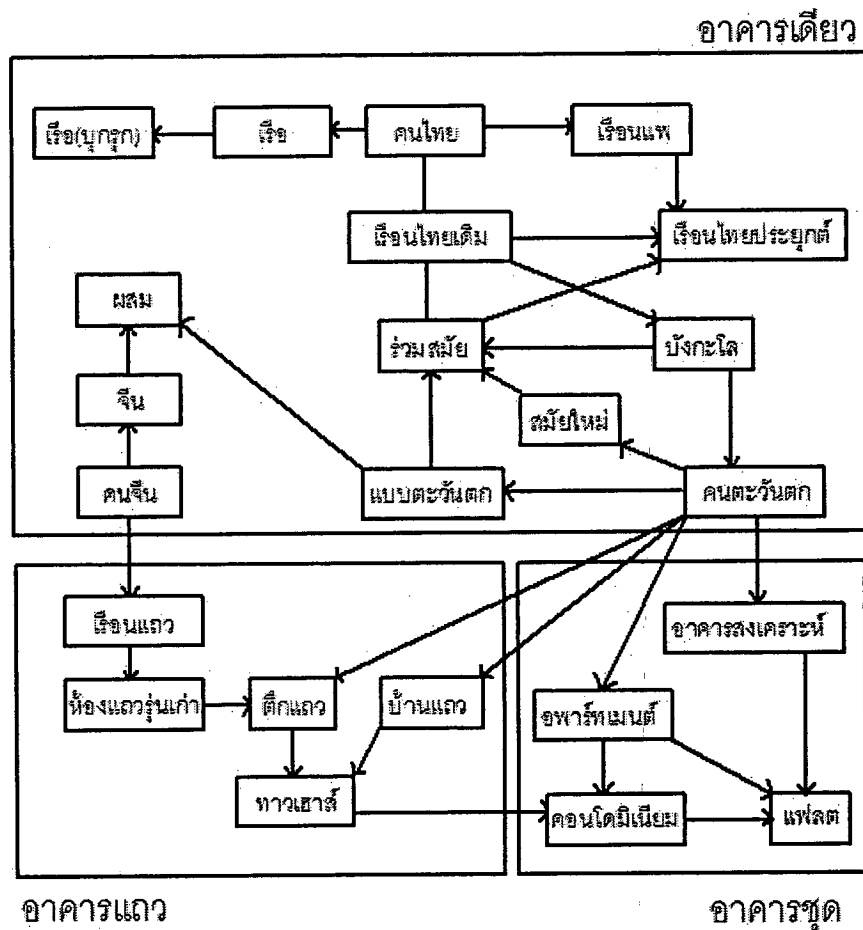
ลักษณะที่ 3 การขยายตัวตามพื้นที่

หมู่บ้านที่อยู่กระจัดกระจายอยู่อย่างโดดเดี่ยว ตั้งอยู่ในที่นา หรือสวนของตนเอง สภาพความเป็นอยู่ สังคม ประเพณีและคตินิยมจั่นเครือญาติ

ปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยขนาดเล็กแสดงดังภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 แสดงปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย

ภาพที่ 3.4 แสดงการพัฒนาที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร

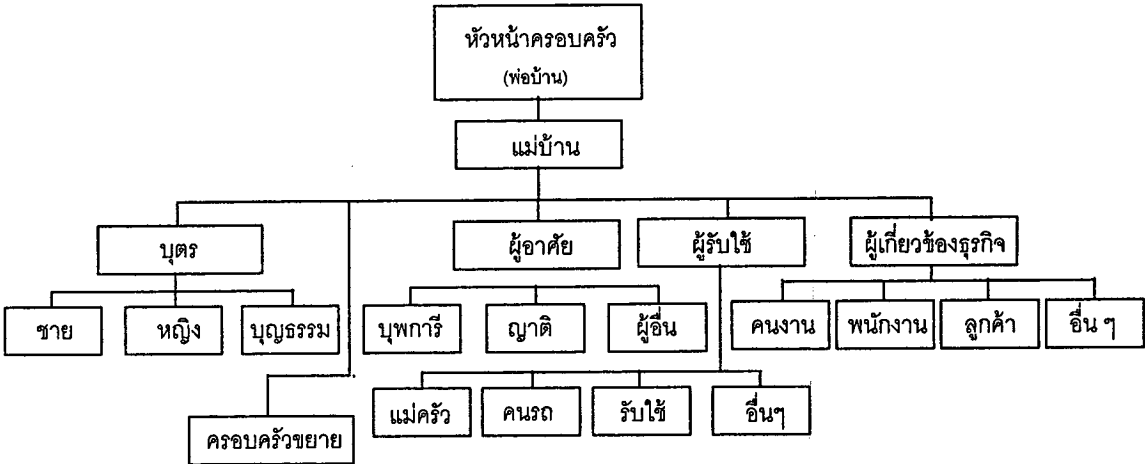
3.2.2 การตั้งหลักแหล่งที่พักอาศัยในปัจจุบันและอนาคต

ปัจจุบันการเกิดหมู่บ้านขยายไปตามแหล่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ซึ่งการขยายตัวของหมู่บ้าน ชุมชน ส่วนใหญ่เกิดจากการจัดสรรที่ดินของโครงการภาคเอกชน และภาครัฐบาล เช่น โครงการบ้านจัดสรรของภาคเอกชนที่เกิดขึ้นตามสถานที่แหล่งธุรกิจ การค้า อุตสาหกรรม เป็นต้น

ซึ่งพื้นที่ตั้งที่พักอาศัยในเขตเมืองหลักของประเทศมีการขยายตัวกันมากขึ้น ทุกคนพยายามอยู่ใกล้แหล่งระบบสาธารณูปโภค แหล่งราชการ เพื่อความสะดวกสบายในการอยู่อาศัย การศึกษา การทำงาน แต่ในอนาคตระบบเทคโนโลยีสื่อสาร และระบบขนส่งมวลชน พัฒนาขึ้นจะทำให้พื้นที่การตั้งถิ่นฐานสามารถขยายตัวตามแหล่งที่มีความพร้อมทางสิ่งแวดล้อมธรรมชาติมากขึ้น

3.3 ระบบที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกในครอบครัวโดยทั่วไปสามารถแบ่งได้ดังภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 แสดงลักษณะการพัฒนาสถาบันครอบครัว

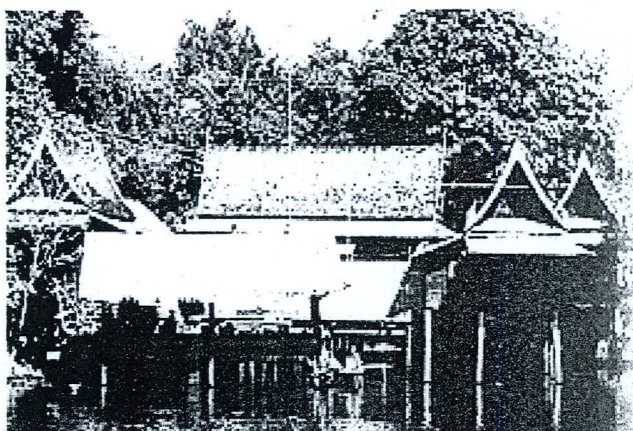
ระบบที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามสมาชิกในครอบครัวสามารถแบ่งได้ดังนี้

3.3.1 เรือนครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) เป็นเรือนสำหรับครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย พ่อแม่ และลูก (ยังไม่ได้แต่งงาน) ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวของสังคมชาวตะวันตก

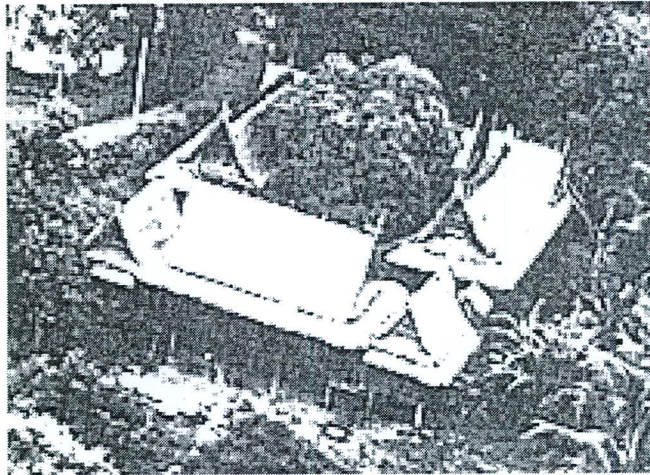
ภาพที่ 3.6 แสดงลักษณะเรือนครอบครัวเดี่ยว

3.3.2 เรือนครอบครัวขยาย (Extended Family) เกิดการแยกเรือนตามสมาชิกที่แต่งงานมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นจะอยู่รวมกัน ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวของสังคมจีน และคนไทย

ภาพที่ 3.7 แสดงลักษณะเรือนครอบครัวขยาย

3.3.3 เรือนครอบครัวผสม (Complex Family) ซึ่งถือว่าถ้าเป็นญาติจะมาอยู่รวมกันเป็นหลายครอบครัวก็ได้ ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวของสังคมไทยในอดีต (ครอบครัวเรือนหมู่คหบดี)

ภาพที่ 3.8 แสดงลักษณะเรือนครอบครัวผสม

ลักษณะการใช้ชีวิตครอบครัวในปัจจุบันมีลักษณะแบบ เรือนครอบครัวเดี่ยว(Nuclear Family) เพิ่มมากขึ้น จากสถิติการอยู่อาศัยของครอบครัวสังคมไทยพบว่าสมาชิกภายในครอบครัวเฉลี่ยที่ 3.8 คน/ครอบครัว ซึ่งในอดีตที่มีค่าเฉลี่ยที่ 6 คนต่อครอบครัว

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน กับการทำมาหาเลี้ยงชีพ

- มนุษย์สร้างที่พักถาวรและไม่ถาวรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะการทำมาหาเลี้ยงชีพตามสภาพของสิ่งแวดล้อม ความรู้ ความสามารถในการสร้างเครื่องมือ เครื่องใช้ ของแต่ละสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัยนั้น
- ตัวอย่างในเมืองไทย เช่น การสร้างบ้านของชนเผ่า ผีตองเหลือง คนเหล่านี้ไม่รู้จักรการเพาะปลูก เลี้ยงชีพด้วยการเก็บพืชป่าและสัตว์ ร่อนเร่ตามหาแหล่งอาหาร จึงปลูกเพิงพักชั่วคราว รวมทั้งเงาะป่า ซาไก ทางภาคใต้ที่เข้าชายไม่มีบ้านถาวรเช่นกัน
- บ้าน เป็นสถานที่ดำรงชีวิต มีความสัมพันธ์กับ การทำมาหาเลี้ยงชีพตามเงื่อนไขข้อจำกัดของสภาพแวดล้อม และความรู้ความสามารถของเจ้าของ
- ในบางแห่งที่มีกิจกรรมใหม่เพิ่มขึ้นจากแบบประเพณีเดิม เช่น มีโอกาสค้าขายสินค้า และให้บริการแก่สัญจรไปตามเส้นทางคมนาคมด้วยถนนหนทาง และขบวนพาหนะสมัยใหม่ บ้านเรือนจึงเปลี่ยนไปตามความจำเป็นให้เหมาะสมกับกิจกรรมใหม่ เช่น ทำเป็นโรงเรือน ห้องแถว ที่ชั้นล่างขายของและให้บริการได้ และชั้นบนเป็นที่พักผ่อนหลับนอนหรือแยกส่วนหน้ามาทำการค้าขายติดต่อธุรกิจ ส่วนในเป็นที่หลับนอน เจ้าของใช้ประโยชน์ร่วมของการงานกับการพักผ่อนในบ้านหลังเดียวกัน
- พ่อค้า คณงาน ช่างฝีมือ รับจ้างกินเงินเดือน หรือมีอาชีพบริการ มีความจำเป็นและโอกาสในการใช้บ้านเรือนเปลี่ยนไป ลักษณะอาคารบ้านเรือนมีเงื่อนไขและสภาพหลายอย่างที่ไม่เคยมี

เช่น ที่ว่างที่มีจำกัด การสื่อสารคมนาคมกว้างขวางทั่วถึงแต่แออัดขัดเคืองกว่า มีรูปแบบของบ้านเรือนที่หลากหลายตามระดับฐานะและอาชีพของบุคคล อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในสังคมไทย

3.5 รูปแบบที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามลักษณะการก่อสร้าง

สถาปัตยกรรมตามประเพณีอาจแบ่งตามวิธีการปลูกสร้างได้เป็นสามแบบได้แก่

1. เครื่องผูก :

มักใช้กับสถาปัตยกรรมขนาดเล็กและไม่ต้องการความถาวร มักใช้ไม้เป็นวัสดุปลูกสร้างสำคัญ การปลูกสร้างเป็นไปอย่างรวดเร็วและราคาถูกกว่าวิธีอื่นวิธีต้งไม้สองชั้นให้มั่นคงใช้วิธีการผูกเป็นสำคัญ อันเป็นที่มาของชื่อวิธีการปลูกสร้างนี้ ในอดีตเชือกผูกเป็นสิ่งที่หาได้ในธรรมชาติ แต่ปัจจุบันซึ่งมีทางเลือกมากขึ้น เชือกพลาสติกเป็นวัสดุที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย

คนยากจนนั้นมักอยู่เรือนเครื่องผูก คือ เรือนที่ใช้ไม้ไผ่เป็นโครงสร้างหลักมีหวายหรือคอกผูกมัดตัวไม้โครงสร้างเข้าด้วยกัน ฝาเรือนและหลังคาเป็นวัสดุพวกใบหญ้า ใบจากหรือแฝกอันเป็นวัสดุตามธรรมชาติที่หาได้ง่าย

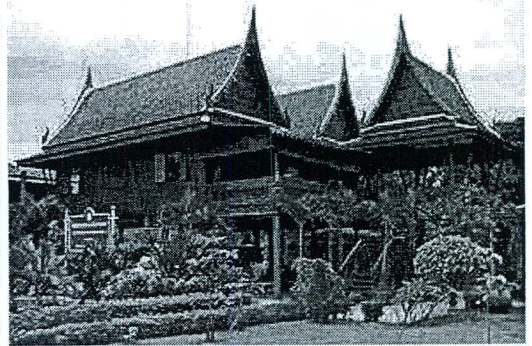
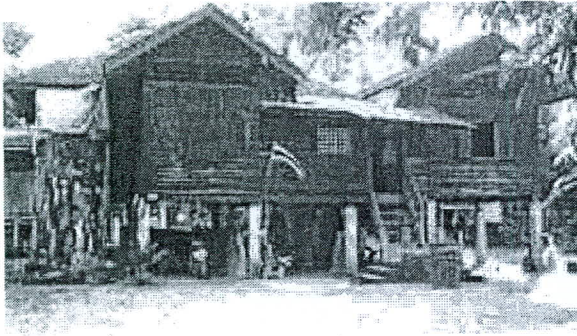

ภาพที่ 3.9 แสดงลักษณะเรือนเครื่องผูก

2. เครื่องสับ :

สับคือการปรุงเสาไม้ที่เป็นวัสดุปลูกสร้างให้ได้ขนาดและรูปแบบตามที่ตั้งใจไว้ไม่ว่าที่นิยมใช้ไม้สัก ไม้มะค่า ไม้เต็ง ไม้แดง เป็นต้น สถาปัตยกรรมไม้อาจจะไม่มีคานคองทนถาวรเท่ากับสถาปัตยกรรมหิน แต่ที่เป็นเรือนไม้โบราณอายุนับร้อยปีในเมืองไทยก็มีให้เห็นได้ การยึดไม้สองตัวให้เข้ากันได้แน่นหนา นิยมบากไม้ จุลูไม้ ให้ไม้เข้ากันได้สนิท อาจมี

การใช้หมุดไม้ ลิ่มไม้เสริมเพื่อความมั่นคงได้ เป็นวิธีที่พิถีพิถันกว่าการใช้ตะปู ซึ่งเกิดขึ้นในชั้นหลัง เรือนเครื่องสับจึงอาจถอดรื้อลงเพื่อปรับปรุงขึ้นใหม่ในที่ดินอื่นๆได้ไม่ยากนัก

ภาพที่ 3.10 แสดงลักษณะเรือนเครื่องสับ

ผู้มีฐานะดีพอประมาณอยู่เรือนเครื่องสับ ซึ่งใช้ไม้จริงเป็นโครงสร้างหลัก การยึดโครงสร้างไม่ใช้การสับบากไม้เข้าเดือยยึดติดกันจึงเรียกเรือนเครื่องสับ ส่วนฝาเรือนมักเป็นไม้ไผ่หรือวัสดุธรรมชาติ หลังคามุงจาก

3. เครื่องก่อ :

เป็นวิธีการก่อสร้างอาคารที่ใช้อิฐ ศิลาแลงเป็นวัสดุสำคัญ นิยมใช้วิธีนี้ก่อกำแพงวัด ผังอุโบสถ ฐานอาคารขนาดใหญ่ มักมีการฉาบปูนปิดทับลงบนผนังก่อ มีการแต่งแนวปูน ปั้นปูนประดับตกแต่งลวดลายให้งดงามเครื่องก่อจึงมักเป็นวิธีสำหรับก่อสร้างอาคารในปัจจุบัน

ภาพที่ 3.11 แสดงลักษณะเรือนเครื่องก่อ

3.6 รูปแบบที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามลักษณะรายได้

บ้านมีหลายรูปแบบ หลายประเภทเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากตามระดับฐานะและรายได้ของผู้เป็นเจ้าของ การจำแนกลักษณะของบ้านตามเศรษฐกิจและแผนการดำรงชีวิตของผู้อยู่อาศัยอาจจำแนกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. บ้านผู้มีรายได้น้อย

การพัฒนาประเทศไปสู่ระบบการผลิตทางอุตสาหกรรมเห็นได้ชัดเจนจากกรุงเทพฯ กลายเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศในด้านอุตสาหกรรม การขนส่ง ศูนย์กลางการเงิน การศึกษา การบริหาร สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่มีคุณภาพทำให้กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีธุรกิจหมุนเวียนมากที่สุด เกิดการจ้างแรงงานมากที่สุด ประชาชนจากต่างจังหวัด หลั่งไหลเข้ามา ซึ่งส่วนมากเป็นคนจนที่เข้ามาหางานทำแยกได้เป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ยึดอาชีพขายแรงงานด้านการบริการ เช่น คนงานก่อสร้าง คนรับใช้ คนขับรถแท็กซี่ เป็นต้น และส่วนที่ยึดอาชีพขายแรงงานด้านการผลิต ตามโรงงานที่เกิดขึ้นมากมายตามเขตชานเมือง โดยมีลักษณะบ้านแบ่งได้ดังนี้

- สลัม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ แบบสลัมบุกรุก เป็นบริเวณบ้านของกลุ่มราษฎร รายได้น้อย และ แบบสลัมยกระดับ ซึ่งเป็นนโยบายรัฐบาลที่ดำเนิน โครงการบ้านมั่นคง ที่มีระบบสาธารณูปโภคและบริการอื่นๆ เป็นต้น
- บ้านสร้างบางส่วน (Site-Service) ซึ่งการเคหะแห่งชาติได้จัดสร้างบ้านสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยสร้างเฉพาะส่วนที่เป็นโครงสร้างที่สำคัญ(Core House) ส่วนแรกที่เป็นของบ้าน คือ ห้องเอนกประสงค์ ห้องน้ำ และครัว ผู้อยู่อาศัยสามารถต่อเติมภายหลังเมื่อเข้าอยู่ได้
- บ้านขนาดกระทัดรัด ซึ่งเป็นโครงการของรัฐบาลที่ดำเนิน โครงการบ้านเอื้ออาทร ในราคาประหยัดสามารถอยู่อาศัยได้ในเขตเมืองและปริมณฑล
- บ้านชนิดที่รวมกันอยู่ในบริเวณบ้านนายจ้างหรือ โรงงาน
- บ้านชนิดแฟลต หรือเคหะสงเคราะห์ สำหรับผู้มีรายได้น้อย เป็นต้น

2. บ้านผู้มีรายได้ดี

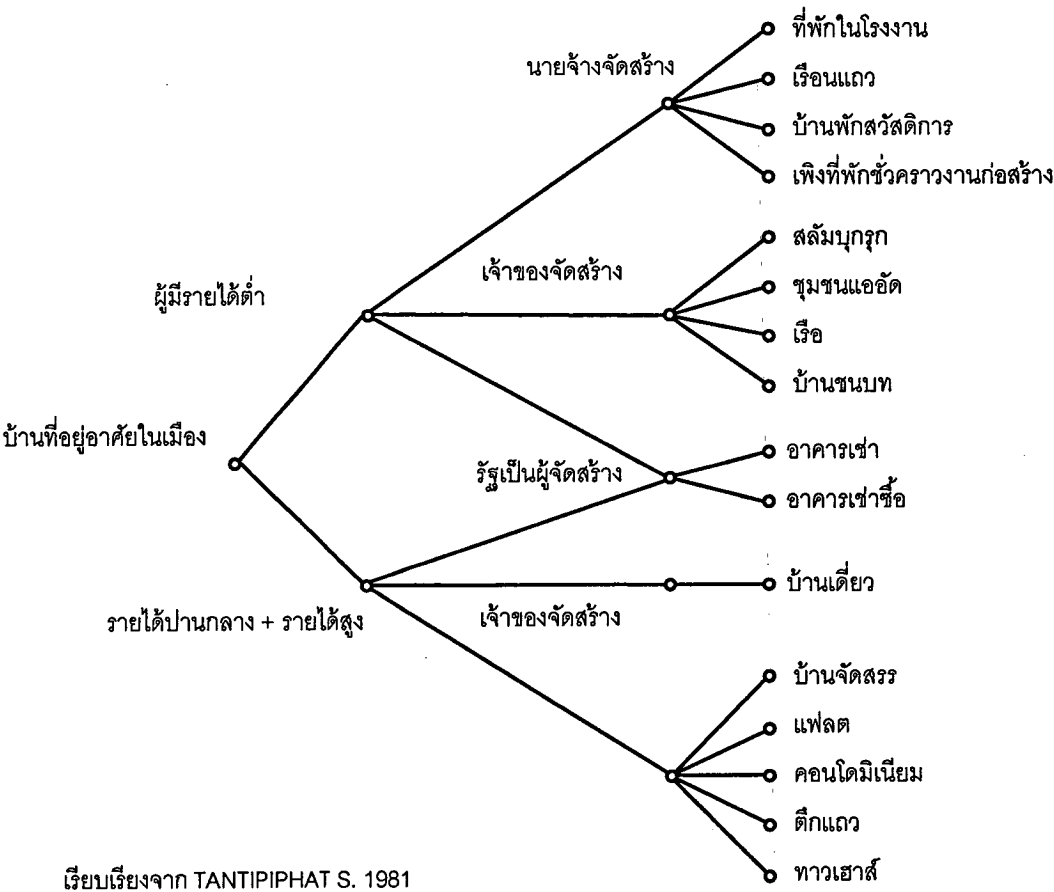
- ห้องแถว ตึกแถว กลุ่มผู้มีรายได้ดีที่อาศัยห้องแถว ตึกแถว เป็นที่ทำมาหากินทำการค้าหรือธุรกิจขนาดย่อม และอยู่อาศัยไปพร้อมๆกัน มักจะเป็นพ่อค้าขาย มีกิจการค้าขนาดเล็ก มีลักษณะการขายปลีกเป็นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนที่หนาแน่น ในแหล่งธุรกิจการค้าในเมืองและชุมชนรอบเมือง

- บ้านจัดสรร ซึ่งมีอาศัยที่มุ่งเน้นการประหยัดราคาค่าก่อสร้างเป็นเกณฑ์ มักเป็นอาคารสูง 2 ชั้น อาจเป็นการจัดสรรของภาครัฐ หรือเอกชน มีบางส่วนที่มีการปลูกสร้างตามแบบที่เจ้าของที่ดินต้องการ
- บ้านประเภทมีหลายหน่วยอยู่รวมกันในชานเมือง(คอนโดมิเนียม) มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้พอสมควร ส่วนมากจะเป็นการเช่าเพื่อการอยู่อาศัย

3. บ้านผู้มีรายได้สูง

กลุ่มผู้มีรายได้สูง คือ กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ หัวหน้าหน่วยงาน เป็นต้น มีรายได้สูงมีความต้องการบ้านที่มีคุณภาพสูงขึ้นตามฐานะทางเศรษฐกิจ

- บ้านเดี่ยว มักจะมีผู้ออกแบบให้เหมาะสมกับความต้องการของเจ้าของบ้าน
- บ้านเดี่ยว ที่อยู่ในชุมชนเมือง ที่จัดซื้อตามโครงการบ้านจัดสรรเตรียมไว้ให้
- บ้านประเภทมีหลายหน่วย(คอนโดมิเนียม) ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีการบริการเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อหรือผู้เช่า

ภาพที่ 3.12 แสดงลักษณะที่อยู่อาศัยที่แบ่งตามรายได้ของผู้อยู่อาศัยในเมือง

3.7 ปัจจัยที่กำหนดลักษณะบ้าน

ลักษณะบ้านตามเงื่อนไขของการทำมาหาเลี้ยงชีพอันแตกต่างกัน มีปัจจัยที่กำหนด ดังนี้

1. ภูมิประเทศและภูมิอากาศ ลักษณะสภาพภูมิประเทศมีผลต่อรูปแบบบ้าน เช่นบริเวณที่น้ำท่วมถึง เป็นต้น ส่วนสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อการออกแบบบ้าน เช่น สภาพอากาศร้อน หรือหนาว เป็นต้น
2. ประยุกต์วิทยา เทคโนโลยี คือ ความสามารถในการสร้างเครื่องมือและวิธีการของคนในสังคม การก่อสร้างด้วยเครื่องมือ แปรสภาพวัสดุธรรมชาติให้เป็นอาคารสถานที่
3. ทรัพยากร วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่มาจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นนั้นๆ แต่การนำมาใช้ขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและความสามารถทางประยุกต์วิทยาของบุคคลหรือสังคมนั้น
4. ระบบเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจที่จัดการใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มีและใช้ทรัพยากรนั้น ระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพสูง ย่อมเพิ่มหรือกระจายทรัพยากรได้มากและกว้างขวาง
5. ฐานะทางสังคม บุคคลที่มีฐานะทางสังคมกำหนดและยอมรับกันอย่างไรก็มีสิทธิหรือหน้าที่ที่จะใช้และมีวัตถุ อุปกรณ์ประกอบการดำรงชีวิตต่างๆ กันไป ซึ่งรวมถึงลักษณะของบ้านจะต้องมีความสอดคล้องกับฐานะทางสังคมของตน
6. อำนาจการบริหารปกครอง ผู้บริหาร ผู้ปกครอง จะมีฐานะทางสังคมสูงกว่าผู้ถูกปกครองแล้ว อาศัยอำนาจการบริหารปกครองที่ตนมี ก็สามารถออกกฎบังคับ (ทำนองเทศบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง) อำนาจบริหารปกครองที่มีประสิทธิภาพ รักษาความสงบของชุมชนให้ปกติจากผู้ร้าย โจร ขโมย ฯลฯ
7. ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ การมีความเชื่อมั่นศรัทธาในศาสนา หรือฤกษ์ยาม โชคลาง ก็เพราะสิ่งนั้นๆ มีค่าสำหรับผู้ที่ยึดถือ
8. โอกาสที่จะเปลี่ยนแปลง บุคคลเปลี่ยนสิ่งของ เครื่องใช้และระเบียบวิธี การกระทำปฏิบัติเมื่อพบว่าสิ่งเก่าหมดประสิทธิภาพหรือไม่สอดคล้องกับสภาพเงื่อนไขความต้องการใหม่ แต่จะเปลี่ยนเป็นเครื่องมือและวิธีการใหม่ได้ต้องอาศัย
 - ความสามารถคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ที่มีประสิทธิภาพ หรือให้ความพอใจได้มากกว่าของเดิม
 - โอกาสรับเอาสิ่งใหม่ที่ผู้อื่นคิดทำไว้แล้วมาใช้เป็นเสมือนของตนเอง

วิสัยมนุษย์ชอบที่จะเปลี่ยนแปลงมีของใช้และวิธีการใหม่ที่ให้ประโยชน์มากขึ้น เพื่อความสะดวกสบายและความยินดีพอใจของผู้ใช้เอง การมีสิ่งใหม่ใช้นั้นสอดคล้องกับการแสดงศักดิ์ศรีบริวารมีตามฐานะและอำนาจของผู้ใช้